

PUHE SOS. DEM. PUOLUEEN PUOLUEKOKOUKSESSA 28/11-1944.

=====

Niistä kauniista keväisistä päivistä, jolloin sosialidemokraattinen puolue viimeksi piti puoluekokousta Turussa, on tähän mennessä ennättänyt kulua viisi ja puoli vuotta. Silloin oli maailma vielä jommoisessakin rauhantilassa. Me voimme senvuoksi kohdistaa keskustelumme koskemaan pääasiassa edessä olevia eduskuntavaaleja ja niiden esilläollessa sisäpoliittisia kysymyksiä. Nämä vaalit voitiin siltäkin hoitaa menestyksellä ja seurauksena oli, että entinen "punamultahallitus" voi edelleenkin jatkaa työtään. Mutta vaikka huomio puoluekokouksessa olikin kohdistunut pääasiassa sisäpoliittisiin kysymyksiin oli taivaanrannalla silloin jo uhkaavia päiviä, jotka painivat ajattelemaan ulkopoliittisiakin asioita ja mahdollisia edessä olevia kansainvälisiä selkkauksia. Aikaisempina vuotaina valtaan päässeet diktatuuri- ja fascistiset järjestelmät olivat pahasti sekoittaneet Euroopan politiikan ja juuri edellä oli Saksa suorittanut pari huomattavaa valtausta liittämällä itseensä niinhyvin Itävallan kuin

Tshekko-Slovakian valtakunnat, Kaikkialla vallitsi kiihkeä asevarustelu ja suurvaltain välit tuntuivat jatkuvasti kiristyvän. Lankesi senvuoksi itsestään, että puoluekokouksessa omistettiin melkoinen osa ajasta myöskin ulkopoliittisten ja sotilaallisten ohjelmakohtien selvittelylle, minkä tuloksena oli uusi niitä koskeva ohjelma.

Tämä oli tuolle ajankohdalle oireellinen tapahtuma. Ulko- ja sotapoliittisten kysymysten varjossa olemme senjälkeen joutuneet pääasiassa elämään. Odotettu suurmyrsky puhkesi nimittäin pian sen jälkeen ja sitä on siitä lähtien yhtämittaa kestänyt ja kestäköhän edelleen. Ja vaikka Suomi pienten maiden tapaan halusi pysytellä tästä myllerryksestä syrjässä, tyytyen puolueettoman maan asemaan, on meidänkin maamme joutunut sodan jalkoihin. Tähän mennessä olemme saaneet kestää kaksikin kovaa sotaa. Kaksi rauhaakin on tällä välin ennätetty tehdä, molemmat erittäin kovia.

Tässä yhteydessä ei ole aihetta palauttaa mieleen mitään kaikkea olemme tällä välin saaneet kokea. Tärkeätä on sensijaan tarkastaa missä nyt ollaan. Voimme todeta, että asemassamme ja oloissamme on tämän vuoden syksystä lähtien, eli tarkemmin sanoen syyskuun 19 päivänä tapahtuneen välirauhanteon jälkeen, tapahtunut oleellisia muutoksia. Asemamme on nyt perusteellisesti toinen kuin aikaisemmin ja varsinkin on muutos huomattava verrattuna aikaan ennen sotia. Suhteessa muihin maihin on tapahtunut se muutos, että Saksan kanssa, jonka rinnalla - joskin omien päämääriemme hyväksi - jouduimme taistelemaan yli kolme vuotta, olemme nyt todellisuudessa sotatilassa joskaan ei muodollista sotaa ole julistettu. Tätä sotaa käydään vielä näinä päivinäkin ankarana Pohjois-Suomessa. Neuvostoliiton ja Englannin kanssa on tehty välirauha, joka lopetti aikaisemmat vihollisuudet. Diplomaattisia suhteita on meillä hyvin harvaan maahan eikä yhteen-

kään suurvaltaan. Sisäisissä oloissamme on niinikään tapahtunut suuria muutoksia. Armeijamme on pian kokonaan koottu ja palautettu rauhanaikaiseen vahvuuteen. Suojeluskunnat on hajoitettu. Valtiollisista syistä tuomittuja ja pidätettyjä on vapautettu. Armahdusta valmistellaan paria laajoille piireille. Valmistaudumme suorittamaan suuria sotakorvauksia, monia muita tapahtumia mainitsematta. Olemme siten joutuneet elämään suuresti muuttuneissa oloissa emmekä ole vielä löytäneet vahvaa pohjaa jalkaimme alle. Hapuillemme ja etsimme itsellemme suuntaa.

Ensimmäinen asia, mikä useimmille ihmisille on tälläin mieleen johtunut on hämmästelystä siitä, miten tähän on voitu joutua ja olisiko asioita ehkä voitu hoitaa toisin, niin että tällainen tulos olisi voitu välttää.

Kun tästä kysymyksestä on viime viikkojen aikana ajatuksia vaihdettu on joillakin tahoilla haluttu lähteä tarkastelemaan ulkopolitiikkaamme kauempaakin ja tutkittu, olisiko siinä ollut semmoista vikaa, joka on johtanut meidät onnettomiin sotiin. Onpa kuulunut ääniä, jotka ovat väittäneet, että ulkopolitiikkaamme koko itsenäisyyden ajan on ollut väärä, varsinkin mikäli on kysymyksessä suhteemme Neuvostoliittoon.

Jos haluamme olla itsellemme rehellisiä, on myönnettävä, että tässä suhteessa on tehty erehdyksiä. Eräillä tahoilla maassamme ei koko itsenäisyytemme aikana ole osattu suhtautua oikealla tavalla itäiseen naapuriimme. Hyvin usein on niinhyvin lausuntoihin kuin tekoihin sisältynyt tarpeettomia neulanpistoja, jotka ovat helposti voineet ärsyttää. Tästä ei tietenkään voi syyttää maamme työväestöä, joka jatkuvasti on harrastanut ystävällisten suhteiden rakentamista. Mutta yleensäkkään ei moite väärästä ulkopolitiikasta voine pitää paikkaansa. Suomen virallinen ulkopolitiikka on järjestelmällisesti harrastanut puolueettomuuden säilyttämistä ja samalla hyvien suhteiden rakentamista, ennen kaikkea naapurival-

takuntiin mutta myös muihinkin maihin. Suomi ei ole antautunut mihinkään liittosopimuksiin eikä näinollen myöskään etsinyt tämmöisiä Neuvostoliiton taholta. Koko itsenäisyytemme ajan olemme rakentaneet ulkopolitiikkaamme sen tasapainotilan varaan, joka ennen sotia vallitsi suurvaltain välillä. Meidän vallassamme ei ole ollut estää tässä suhteessa myöhemmin tapahtuneita muutoksia, jotka ovat saattaneet koko Europan politiikan perinpohjin uusille raiteille.

Kun aikaisemmista tapahtumista on keskusteltu, on eräissä piireissä haluttu myöskin viitata eräisiin aikaisempiin mahdollisuuksiin järjestää suhteemme Neuvostoliittoon uudelle pohjalle. On viitattu eräisiin aivan salaisiksi tarkoitettuihin neuvotteluihin, joita Suomen ja Neuvostoliiton välillä v. 1938 käytiin. Kun näistä keskusteluista ei ole julkisuudessa koskaan yksityiskohdista mainittu, lienee niitä syytä jonkun verran koskella osoitukseksi, miten epäoikeutettuja moitteet tässäkin suhteessa ovat olleet.

Näitä neuvotteluja kävi eräs epävirallinen henkilö, jonka asemasta Neuvostoliitossa Suomen hallituksella ei ollut täyttä selvyyttä. Hän ilmoitti Neuvostoliiton haluavan, että Suomi linnoittaisi Ahvenanmaan, mutta Venäjä ottaisi siihen osaa aseistamalla ja lähettämällä huomioitsijansa työtä seuraamaan ja myöhemminkin linnoituksen käyttöä valvomaan. Edelleen Neuvostoliitto halusi saada haltuunsa Suursaaren rakentaakseen sinne linnoitetun ilma- ja meripuolustusvarustuksen. Näitä Suomen taholta odotettuja myönnytyksiä vastaan Neuvostoliitto olisi ollut valmis takaamaan Suomen koskemattomuuden, tarpeen vaatimassa aseellisesti auttamaan Suomea hyvillä ehdoilla sekä hyväksymään Suomelle edullisen kauppasopimuksen.

Kuten havaitaan ei silloin ollut kysymys mistään vähemmästä kuin sotilaallisen sopimuksen eli sotaliiton te-

kemisestä Neuvostoliiton kanssa, mikä tarkoitus myöskin avoimesti ilmoitettiin. Tämä olisi kuitenkin ollut vastoin Suomen siihenastista ulkopoliittikkaa, jonka tarkoituksena oli säilyttää Suomi puolueettomana suurvaltain välisissä ristiriidoissa. Siitä johtui, etteivät nämä neuvottelut johtaneet tulokseen. Tämä Suomen pyrkimys pysyä puolueettomana odotettavissa olleessa suurvaltain välisessä sodassa olisi ehkä voinut onnistuakin, jos sota olisi rajoittunut vain Neuvostoliiton ja Saksan väliseksi. Kun sota kuitenkin sai aivan toiset mittasuhteet, ei meidän puolueettomuuskantamme auttanut, vaan Suomi joutui hyökkäyksen alaiseksi. Jos olisi tehty sotilaallinen liitto Neuvostoliiton kanssa, olisi Suomi heti alusta alkaen joutunut mukaan toiselle puolelle. Sitä haluttiin silloin välttää. Muuten ei ylenen mielipidekään v. 1938 olisi ollut valmis luovuttamaan tämälntapaisia pyydettyjä oikeuksia vieraalle valtakunnalle.

Mitä marraskuun lopussa v. 1939 alkaneeseen talvisotaan tulee olisimme tuskin voineet siitä välttää. Silloin meille asetettiin vieläkin pitemmälle meneviä vaatimuksia, kuin edellisen vuoden keskusteluissa. Talvisotaan nähden ei meillä olekaan esiintynyt paljon erimielisyyksiä. Maamme rajojen ulkopuolellakin Suomen kanta silloin täysin ymmärrettiin. Neuvostoliiton erottaminen Kansainliitosta osoittaa paraiten, miten sen taholta aloitettuun hyökkäykseen suurvaltain piirissä silloin suhtauduttiin.

Tuskin olisimme myöskään voineet pysyä syrjässä silloinkaan kun sota Saksan ja Neuvostoliiton välillä kesällä 1941 alkoi. Monet valtiolliset ja ennen kaikkea psykologiset syyt ja ennen kaikkea Neuvostoliiton taholta tapahtuneet ilmahyökkäykset aiheuttivat, että Suomi joutui tähän sotaan. Olisimmeko pidlittymällä voineet välttää joutumasta sodan jalkoihin, on harkinnan varainen kysymys. Ilmeisesti olisimme muodossa tai toisessa joka tapauksessa

myöhemmin joutuneet sodan jalkoihin kuten kaikki muutkin Neuvostoliiton rajoilla eläneet valtakunnat.

Tästä kysymyksestä samoin kuin sodasta irtautumisen ajankohdasta on kuitenkin jälkeenpäin esiintynyt eriäviä mielipiteitä. Eräillä tahoilla on niiden johdosta harjoitettu osittain ankaraakin arvostelua. On tahdottu esittää asiat siinä valossa, että vastuunalaiset elimet ovat joutuneet tekemään virheitä ja erehdyksiä, joista maa sittemmin on saanut kärsiä. Kun on lueut ja kuunnellut näitä arvosteluja on tuntunut siltä, ettei niissä ole haluttu tehdä oikeutta tosiasioille. Koko lähtökohta tässä arvostelussa on ollut väärä. Tapahtumain kulua on niissä pyritty katsomaan etupäässä vastapuolen näkökulmasta. Tällöin on kokonaan unohdettu ne oikeusnäkökohdat, joihin Suomen on viime vuosien aikana ollut nojaututtava. Oikeusnäkökohta on kuitenkin pienten valtioiden ainoa turva, kun on kysymyksessä niiden suhtautumisen suurvaltain taholta esitettyihin vaatimuksiin. Jos asetuttaisiin niin realistiselle kannalle, ettei pienten maiden kannata asettua vastustamaan esitettyjä vaatimuksia, jos tietävät vastapuolen pystyvän viemään tahtonsa lävitse, ollaan varmasti kestävämmällä pohjalla. Silloin ei myöntyvääisyydellä ole mitään rajaa, eikä ole takeita millä kohtaa voidaan torjua kohtuuttomia vaatimuksia. Pienten maiden vahvimpana turvana on oikeuksistaan lujasti kiinnipitäminen.

Suomi on kovat taistelunsa kunnialla taistellut. Me emme ole onnistuneet oikeuttamme puolustaessamme vaan olemme saaneet alistua ottamaan vastaan raskaan rauhan. Tämä raskas rauha ei ole tullut meidän kannettavaksemme sen vuoksi, että Suomi itse olisi hävinnyt sodan. Armeijamme on kaiken aikaa taistellut loistavasti ja ansainnut sen johdosta koko kansan kunnioituksen ja kiitollisuuden. Syynä tähän tulokseen on ollut se, että yleinen tilanne

Euroopassa on kokonaan muuttunut sen jälkeen kuin Suomi joutui mukaan sotaan. Lohdutuksenamme nykyisessä tilanteessa voinee olla tietoisuus siitä, että me emme ole vapaaehtoisesti oikeuksistamme luopuneet. Toinen lohdutus, jos sitä semmoisena tahtoo pitää, on tietoisuus siitä, ettei asemamme ole ainakaan huonompi kuin monen muun Euroopan maan.

Sodat on nyt joka tapauksessa sodittu ja rauhantilaan siirrytään parhaillaan. Olemme täten joutuneet kokonaan uuteen tilanteeseen. Nykyisen toimintamme puitteet määrää tehty välirauhansopimus. Se määrää myöskin elämämme tahdin monella alalla.

Miten nyt on oltava ja miten elämämme järjestettävä?

Luonnollisesti on tehty välirauhansopimus yksityiskohtia myöten täytettävä. Siitä ei kansamme keskuudessa ole eri mieliä syntyntykään ja tämä onkin suomalaisen luonteen mukaista. On kuitenkin pidettävä mielessä, että sen pitemmälle meneviin myönnytyksiin emme ole Suomen puolesta sitoutuneet. Valitettavasti on tämä sopimus niin ylimalkainen, että se jättää paljon yksityisseikkoja tulokinnan varaan. On kuitenkin hartaasti toivottava, että vastapuoli samoinkuin mekin, tulee tekemään kaikkensa noudattaakseen sitä tasapuolisesti ja tunnollisesti, yrittämättä käyttää hyväkseen sopimuksen yksityiskohtien epämääräisyyttä. Eräät enteet eivät tässä suhteessa ole olleet hyviä. Viittaan vain syntyneisiin erilaisiin käsityksiin suoritettavan sotakorvauksen hintakysymyksistä, jossa erimielisyydet ovat suorastaan numeroilla todettavissa. Seikka, jolle me annamme suuren jopa ratkaisevan merkityksen on meille mahdollisimman auktoritatiivisesti annettu vakuutus, että Suomen itsenäisyys taataan ja että maan sisäisiin asioihin ei haluta sekaantua. Viimemainittua ei tietävästi tähän saakka olekaan tapahtunut.

Sopimuksen luomalla pohjalla on myöskin vastaiset suhteet Neuvostoliittoon rakennettava. Meidän on otettava oppia menneisyydestä ja vältettävä kaikkea, mikä voisi antaa aihetta väärinkäsityksiin. Tätä ei ole ymmärrettävä siten, että meillä olisi tarvetta heittäytyä liehakoimiseen ja mätelevaisuuteen, mikä on suomalaisen luonteen vastaista. Kun tämmöistäkin joissakin tapauksissa kuitenkin on voitu havaita, on se leimattava suorastaan epäkansalliseksi menettelyksi. Ryhdikäs esiintyminen velvollisuuksiemme tunnollisen täyttämisen ohella on meidän vastainen tiemme. Neuvostoliiton ja Suomen suhteiden luonteen on marsalkka Stalin osuvasti luonnehtinut eräessä tänne lähettämässään sähkeessä, että näiden suhteiden tulee perustua m o l e m m i n p u o l i - s e e n kunnioitukseen ja luottamukseen. Tällä pohjalla mekin voimme mielellämme olla mukana rakentamassa vastaisia suhteita.

Mitä luottamuksellisten suhteiden järjestämiseen muihin ulkovaltoihin tulee, luulisi sen olevan huomattavasti helpompaa kuin itäiseen naapuriin nähden. Niiden kanssa meillä ei ole ollut mitään jyrkkiä vastakohtia eräiden valtakuntien taholta tapahtuneista sodanjulistuksista huolimatta. Niin pian kuin maailma jälleen rauhoittuu ei senvuoksi pitäisi olla mitään estämässä palaamista ennen sotaa vallinneisiin hyviin suhteisiin. Erikoisen arvon tulemme luonnollisesti panemaan läheiselle yhteistyölle toisten Pohjoismaiden kanssa.

Jos vastainen ulkopolitiikkamme onnistutaan rakentamaan edellä hahmoitellulle pohjalle, saatamme toivoa voivamme rakentaa maamme tulevaisuuden varmalle pohjalle ja voimme silloin luottavaisesti silmätä valoisampaan tulevaisuuteen.

Mutta huolenamme eivät ole vain maamme ulkopolitiittista asemaa sivuavat kysymykset, vaan myöskin ne lu-

kuisat sisäpoliittiset probleemat, jotka nyt aukeavat eteenme ja vaativat ratkaisua.

Kun me nyt viiden vuoden sodan jälkeen siirrymme rauhantöihin, on meillä monenlaisia vaikeuksia voitettavana. Nämä vaikeudet ovat itse asiassa olleet kestettävänä jo sodankin aikana, vaikkakin sotatalous vähitellen saatiinkin toimimaan kutakuinkin tyydyttävästi. Nyt kun sotataloudesta on yhtäkkiä siirryttävä rauhantalouteen, kun filmiä on niin sanoakseni ruvettava pyörittämään taas epän, huomaamme selvästi mitä aukkoja taloudessamme on syntynyt ja mitä esteitä meidän on raivattava voidaksemme jälleen päästä tasapainoon. Mihin tahansa luomme katseemme on edessä huolia. Suurta huolta tuottaa työvoimakysymyksen onnellinen järjestäminen. Sensijaan että sotaa käydessämme oli vaikeutena saada riittävästi työvoimaa tuotannon palvelukseen, ovat vaikeudet nyt päinvastaiset. Ei ole helppo yhtäkkiä sijoittaa kaikkia niitä satojatuhansia miehiä ja naisia, jotka palaavat rintamilta ja sotateollisuustehtaista tai siirtoväkenä etsivät itselleen toimeentulomahdollisuuksia.

Välttämättömistä tarvikkeista puuttuu paljon ja käytettävissä olevia on niukasti saatavissa. Tätä puutetta on vaikea auttaa niin kauan kuin meämme on jokseenkin täydellisesti saartotilassa voimatta harjoittaa tuontia enempää kuin vientiäkään minnekään muualle kuin Ruotsiin. Vähäisenä apuna on tässä suhteessa Ruotsin taholta luvassa oleva elintarvikeavustus, joka auttaa meidät ainakin varsinaisen nälänhädän ylitse. Muita tarvikkeita sieltä ei kuitenkaan ole riittävässä määrässä saatavissa. - Teollisuutenme raaka-ainepula on huutava. Sen vuoksi voidaan tuotantomme vain hitaasti saada täydellä teholla toimimaan. Niinkin välttämättömässä tarvikkeessa kuin polttoaineessa on suuri vajaus. Voidaanko edessä oleva talvi onnellisesti sivuuttaa on vielä epäselvää ja seuraava talvi tulee ole-

maan vielä vaikeampi, koska tällä hetkellä ei ole olemassa mitään reservejä sitä varten. - Myöskin kuljetuskysymyksen järjestäminen antaa meille paljon huolta. Rautateiden veturi- ja vaunukanta on suuresti rasitettu ja maamme autokanta on kovin loppuun kulutettu.

Me tiedämme myöskin, että valtiontalous saa tällä haavaa kestää monenlaisia ja suuria rasituksia. Sen on huolehdittava paitsi tavallisista normaaleista menoista, myöskin kaikista sodan jälkeensä jättämistä huolto- ym. velvollisuuksista. Siirtoväen sijoitus, sotakorvausten suorittaminen ynnä monet muut jättiläismenot asettavat raskaan taakan valtion finanssien kannettavaksi. Tämän taakan tuntevat kansalaiset harteillaan yhä kasvavina veroina. Niinhyvin palkastaan eläjät kuin pääomia omistavat kansalaisryhmät joutuvat lähimmässä tulevaisuudessa päivittäin huomaamaan, mitenkä suuresti maa on köyhtynyt.

Kaikesta huolimatta olisi valtion taloutta koetettava hoitaa siten, että markan arvoa uhkaava vaara saataisiin torjutuksi. Inflation peikko väijyy rahatalouttamme. Rahan arvon turvaaminen on tietenkin vaikeata niin kauan kuin ei ole olemassa riittävästi tuotteita vastaamassa rahan runsautta. Määräviltiltä tahoilta vaaditaan tämän vuoksi tarkkaa huolenpitoa lähinnä palkkojen ja hintojen tasapainossa pitämisestä.

Tarvitaan suurta viisautta ja malttia onnistuaksemme selviytymään siitä estejuoksusta, jolla edellä kuvatut vaikeudet on pakko voittaa. Kellään ei ole nyt oikeutta kiihkoutua ja rynnätä eteenpäin oman edun ajamisessa. Siinä lyömme vain kaikki päämme seinään. Se miten tässä työssä tullaan onnistumaan, riippuu tietysti yhteiskunnasta itsestään. Yhteiskunta ei kuitenkaan ole tällä hetkellä terve, vaan on, kuvaannollisesti sanoen, kuumetilassa. Monenlaiset voimat riehuvat tällä hetkellä uhaten yhteiskun-

nan tasapainoa. Hajaantumisilmiöitä on havaittavissa kaikilla tahoilla. Surullisin näky kohtaa meitä tässä suhteessa omassa keskuudessamme, työväenluokan riveissä. On vaikea enään tuntea rauhallisia suomalaisia siinä myllerryksessä, mikä tapahtuu silmämme edessä. Tosin siitä suurin osa lienee pintavaahtoa, mutta syvempienkin pohjavirtojen liikkeellakoloa on turha kieltää. Tämöiseksi pohjavirraksi on leimattava varsinkin kommunistisen puolueen ilmestyminen taistelemaan työväenluokan sieluista. Mutta myöskin sos.dem. puolueen sisällä on sekasorto suuri. On ilmestynyt useitakin alaryhmiä, jotka taistelevat keskenään. Monia uusia lehtiä on alkanut ilmestyä julistaen uusia totuuksia. Paljon henkilökohtaisia suhteita on rikottu vahingoksi tulevalle työille, jossa kaikkien hyvä yhteistyö olisi ehdottoman tarpeellista. Kaikki tämä jättää mieleen sen vaikutelman ikäänkuin puolue ehdoin tahdoin haluaisi tuhota itsensä työväenluokan suureksi vahingoksi. Tilanne muistuttaa 30-luvun alkupuolta, jolloin monet pikkuryhmät yhteiskuntamme oikealla sivustalla taistelivat keskenään vaikutusvallasta pian kuitenkin häviten kuin päivän perhoset.

Asia ei ehkä kuitenkaan ole niin vakava kuin miltä se ensi katsauksella näyttää. Tästä tulee mielessään vakuuttuneeksi huomattessaan, ettei näitä eri ryhmiä eroittamassa ole ainakaan suurempia asiallisia yhtä vähän kuin teoreettisiakaan, vaan etupäässä henkilökohtaisia erimielisyyksiä. Tämä on käynyt ilmi mm. puoluekokouksen valmistelutyössä, jossa kaikista asiallisista kysymyksistä on suurin piirtein voitu yhtyä. Ellei taas eroittamassa ole ohjelmallisia erimielisyyksiä voivat tämän vesilasissa esiintyneen myrskyn mainingit itsestään tasaantua, sillä työväenluokan joukkovoima ei ole koskaan sallinut henkilökysymysten pitkää aikaa häiritä toimintaansa. Työväenluokan etu on pidettävä ensi sijalla. Sen edessä on kaikkien

henkilökysymysten väistyttyä. Senvuoksi on hajoittajat pidettävä kurissa ja puolue koossa. Tämän tehtävän kunnollinen hoitaminen on nyt koolla olevan puoluekokouksen ehkä tärkein tehtävä.

On kuitenkin luultavaa, ettei asema selviä kokonaan ennenkuin uudet eduskuntavaalit tulevat toimitettaviksi. Niissä tulee näkyviin todellinen kansan tahto ja samalla nähdään, mitä työväenluokkaan kuuluvat ajattelevat puolueen sisäisestä elämästä. Eduskuntavaalien antaman tuloksen pohjalla voidaan vastaisuudessa toimia varmemmalla pohjalla kuin nykyään. Vaalit ovat meille senvuoksi erittäin tärkeät puolueenkin tulevan toiminnan järjestäjänä.

Nämä eduskuntavaalit tulevat muutenkin olemaan tärkeämmät kuin koskaan aikaisemmin ja niihin on senvuoksi mitä pikimmin päästävä. Ovathan edelliset vaalit jo kaukana takanapäin. Kuusi vuotta on niistä jo kulu-
nut. Näin pitkää väliaikaa ei meillä ole vielä koskaan nykyisen parlamenttaarisen järjestelmän aikana sattunut. Ja tänä väliaikana on tapahtunut paljon asioita, jotka ovat vaikuttaneet ihmisten mielialoihin ja ajatussuuntiin. Miten kansamme kaikista näistä tapahtumista ajattelee, siitä ei kenelläkään tällä hetkellä ole täsmällistä tietoa. Eri tahoilla arvellaan kuitenkin voitavan tuntea kansan keskuudessa vallitsevat ajatukset ja kuvitellaan oltavan oikeutettuja edustamaan kansan enemmistön mielipidettä. Vaalin tuloksen etukäteen arvaaminen on kuitenkin ainakin tällä hetkellä mahdoton tehtävä. Se on sitäkin mahdottomampaa kun vaali-ikärajan alennus ja edellisistä vaaleista kulunut pitkä väliaika aiheuttavat sen, että kokonaisu-
ta yhdeksän uutta ikäluokkaa, eli pyöreästi noin 600.000 uutta valitsijaa tulee silloin astumaan vaaliurnille ja antamaan panoksensa mielialan selvillesaamiseksi.

Näihin eduskuntavaaleihin on sos.dem. puolueen

välttämättä mitä huolellisimmin valmistauduttava. Sen täytyy voida hoitaa ne suurella yksimielisyydellä ja tarmolla, muuten saattaa vaalien tulos muodostua suureksi takaiskuksi. On muistettava, että tällä kertaa tulee myös kommunistinen puolue pitkän ajan jälkeen esiintymään vaalitaistelussa. Sen menettelytavat ja tavoitteet ovat kansallemme myrkyä emmekä voi luottaa siihen edes Suomen itsenäisyyden puolustajana. Sen menestys tulisi vaarantamaan paitsi työväenluokan vatiolista toimintaa myöskin sen ammatillista liikettä. Kommunistista puoluetta vastaan tulee senvuoksi edessä olevissa eduskuntavaaleissa käytäväksi tuima vaalitaistelu samalla kun porvarillisten puolueiden tähänastista valta-asemaa on vakavasti koetettava horjuttaa.

Nykyään tehdään paljon suunnitelmia ja ohjelmia kansainvälisen elämän perusteista sodan päätyttyä. Vaikka vastaisilla kansainvälisillä järjestelyillä tulee leekin ilmeisesti olemaan suuri vaikutus kansojen elämään, olisi kuitenkin liioiteltua lähteä siitä, että kansojen elämä tulisi olemaan siitä kokonaan riippuvaista. Probleemien moninaisuus on suuri ja mahdollisuuksia löytää yhtenäisiä ratkaisuja tuskin on olemassa ja keinoja niiden toteuttamiseksi puuttuu. Kansojen kohtaloiden määrääjät, nykyisen sodan voittajat, tulisivat ottamaan itselleen ylivoimaisen tehtävän, jos he tämmöistä yrittäisivät. Se olisi samaa kuin jatkaa sotaa rauhan aikana. Jokaisen kansan asiana on senvuoksi rakentaa oma tulevaisuutensa. Tässä niillä tulee olemaan edessään työ, jonka suorittaminen vaatii kultakin jättäjäisponnistuksia. Suuri osa Eurooppaa tulee sodan jälkeen epäilemättä joutumaan levottomuuksien ja epäjärjestyksen valtaan. Sodan seuraukset: suuri kurjuus, kiihkeä viha, sisäinen hajaannus, kaikkien auktoriteettien häviäminen, tulevat epäilemättä johtamaan tähän. Jokaisessa massa olisi senvuoksi

tärkeitä ajoissa rakentaa sulkuja yleisen anarkian leviämistä vastaan. Sisäinen järjestys kussakin maassa riippuu tosin suureksi osaksi ihmisten henkisestä tasapainosta, mutta voimakkaalla kädellä voidaan lujittaa niitä edellytyksiä, joiden vallitessa mielialat rauhoittuvat ja vastakohdat tasoittuvat. Ensimmäinen ehto tässä on vahva valtio, mutta vahvaa valtiota ei ole siellä, missä hallitus ei ole vahva.

Hallituskysymyksen oikea ratkaisu ei senvuoksi ole vähemmän tärkeä. Siihen onkin maassamme koko sodan ajan kiinnitetty vakavaa huomiota. Sen sijaan että aikoinaan voitiin tulla toimeen puoluehallituksilla tai joidenkin ryhmien yhteishallituksilla, on sodan paine lähentänyt eri kansalaispiirejä toisiinsa ennen aavistamattomassa määrässä. Koko sodan ajan on maassa vallinnut linnarauha puolueiden välillä ja sen merkinä on ollut kokoomushallituksia, joissa useimmiten kaikki puolueet ovat olleet kuormaa kantamassa ja vastuuta jakamassa. Siten on asioita voitu hoitaa verrattain suuren yksituumaisuuden merkeissä. Sodasta irtautuminen näyttää tässä suhteessa asettaneen vaikeuksia, mikä osoittaa, että raskasta rauhaa on vaikeampi kestää kuin raskasta sotaa. Suurella vaivalla on voitu suorittaa äskeinen hallituksen vaihdos. Siinäkin ovat eri valtiollisten puolueiden ryhmitykset edustettuina, kuten sen muodostajan käsitys on: "nykyisen poliittisen tilanteen vaatimusten mukaisesti". Vastaako se myöskin kansan käsitystä ja tuleeeko se olemaan toimintakykyinen, se tulee näkymään vasta myöhemmin. Joka tapauksessa on pidettävä selvänä, että olot maassamme tulevat vielä pitkän aikaa olemaan niin vaikeat, että ne vaativat kaikkien puolueiden kokoomushallitusta. Aikaisempien aikojen puoluehallituksilla ei toistaiseksi olisi menestymisen mahdollisuuksia. Toivottavaa kuitenkin olisi, että hallitukset tulisivat olemaan pitempiaikaisia kuin nyt on ollut laita kolmen kuukauden aikana,

ja että niihin onnistuttaisiin saamaan semmoisia jäseniä, jotka taidolla ja auktoriteetilla voisivat johdtaa maamme selvennille vesille.

Emme voi ummistaa silmiämme siltä tosiasialta, että asemamme kansana on vakava. Sama koskee myös työväenluokan tulevaisuutta. Sen on nyt tarkemmin kuin keskaan aikaisemmin harkittava menettelytapansa ja punnittava askeleensa. Tämä on sitäkin tärkeämpää kun työväenluokka ohjen pakosta on joutunut saamaan eräänlaisen avainaseman yhteiskunnassa. Jos se pystyy oikein arvioimaan asemansa ja mahdollisuutensa, voi se laskea vankan perustan tulevalle toiminnalleen ja samalla muodostua koossapitäväksi voimaksi kansamme keskuudessa. Edessä olevista vaikeuksista huolimatta sillä ei ole oikeutta menettää tulevaisuuden uskoaan ja luottamustaan. Tähän sillä ei ole oikeutta tietäessään olevansa tärkeänä etuvarustuksena monenlaisia etujemme vastaisia pyrkimyksiä vastaan. Voidakseen täyttää tehtävänsä on sen koottava rivinsä eikä sallittava hajoittavien voimien suorittaa tuhoavaa työtä. Muuttuneissakin oloissa sen on säilytettävä ryhtinsä eikä erehdyttävä kumartamaan vieraita jumalia. Suomen itsenäisyyden turvaaminen on sen ensiarvoinen tehtävä ja vasta sen jälkeen saavat muut tavoitteet tulla kysymykseen. Tärkeätä on myöskin pysyä sillä länsimaisen sosialidemokratian tiellä, jonka puolue koko itsenäisyyden ajan on itselleen oamaksunut.
